

TELEGRAFULU ROMANU.

№ 2. ANULU XV.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu
8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiuu, in 5/17 Ianuariu 1867.

Telegrafulu ese de doue ori pe septe-
mana: joi'a si Dumineca. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiuu la espeditur'a
foiei pe afara la c. r. poste, cu bani
ga'a prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretulu pnumeratiu-
nei pentru Sabiuu este pe anu 7. fl. v. a.
ear. pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nationalismulu.

Sabiuu 3 Ianuariu.

Lumea vrea (o parte dintr'ens'a) se créda, ca ide'a nationalismului, astadi predominanta in tota Europ'a, e unu ce nou, o idea noua, punendu-o in paralela cu confessionalismulu din tempulu resbelului de 30 de ani. Nu voimu noi, pentruc'a nici ca e locul aici, a intr'a in filosofemele acestei cestiuni ce aru dá o disertatiune pré interesanta, ci vomu constata numai, ca nationalismulu are o istoria vechia la popóre. Ce e nationalismulu? Au nu e elu unu ce mai generalu decâtu famili'a si mai putinu generalu decâtu cosmopolitismulu. Precum dara familie si an caracteristicile lor deosebite asiá au si nationalitat'le si deca cine-va aseria Americi de nordu cosmopolitismu acel'a se insela, cum s'aru iusielá si celu ce aru créde ca imperiulu Tiarului Rusiiloru este unu cosmopolitismu; caci precum cest'a se silese a topi totu in caldarea unei natiuni mari de sute de miióne russe-slave, asiá se silese si cel'a a contopi totu ce intra in uniunea statelor Americi de nordu in caldarea germana-anglo-sassona.

Cele mai multe state dara deca au o nisuintia apoi aceea este de a uniformá de a imprime popóreloru sele unu feliu de caracteristica, cari sa le deosebesca de celelalte popóre ale altoru staturi. Va sa dica ele nu nisuiescu decâtu se produca o nationalitate noua din diferite compusetiuni, de nationalitati vechi, cari suntu póte pré mici si póte pré slabe, de a resiste contopirei in alta nationalitate. Acest'a insa nu e lucru nou, pentruc'a e de candu ne scie spune istoria ce-va despre popóre.

Dara dupa parerea nostra lumea mai noua are unu altu meritu in acésta privintia, are meritu ca a datu exemple, ca potu in unulu si acela-si statu vietii popóre de nationalitati diferite, fara de a cade unele sacrificie celorlalte.

Esemples ce le avemu in asta privintia ni se infatisieza cu deosebire in Elveti'a si apoi in Belgiu. De alta parte totu lumea mai noua a datu dovedi, ca unde puterile nationalitatiloru se afla in óresi cari proportiuni, pre langa tote incordarile unei séu altei natiuni de a contopi in sine pre celelalte, nu se póte si ca ceea ce se póte in atare casu, este, ca se consuma intre sine si devinu slabe in afara. Esemples amu avé si in asta privintia destule, asiá e d. e. batalia dela Mohaciu in an. 1526 cu urmarile ei cari a impartitu faptime regatulu ungurescu in trei parti: sub unu archid. austriacu (Ungari'a), Turci'a si Transilvania; si mai incóce suzeranitatea turcesca asup'ra Transilvaniei pana la venirea sub cas'a habzburgica.

Nici in Ungari'a nici in Transilvania nu a fostu in manile magiariloru feudalismulu asiá de puternicu, dar nici nu era aptu, ca sa stenga nationalitatele. Si candu vorbimu numai de Ardealu, deca a succesu incatu s'a formatu doue partide in tiéra, pronuntiate cu totulu un'a contr'a celelalte, feudalismulu in locu sa contopesca au produsu o lupta numai mai complicata, pentruc'a precandu o parte (romanii) luptau suferindu contr'a celelalte parti (uniunea celoru trei natiuni), cesta din urma trebuia sa faca la tota ocaziunea juramentu reciproeu

intre sine si acésta din temerea si gelosia celoru trei natiuni legate un'a de alta.

Va sa dica nisuintia de a suprima nu numai nu a produsu efectulu doritu, dara chiaru si intre asupriori era o nelinise o neincredere, pre carea o manifesta tocm'a mentionatele juraminte reciproce cu mai fia-care ocaziune.

Gelosia acésta de o parte si frica continua de contra partid'a cea mare, de alta parte, au produsu numai unu ecilibru parutu si unu ecilibru, carele au amortitu tota locuitorimea tiei, asiá incatu unii erau stacionari in privilegiile, alii in miseratarea lor; inaintare séu progresu insa nu era nicairea. Anulu 1848 carele au sguuditu lumea, au resturnatu acestu ecilibru si conjuratiunea ardelena a caditu dintr'o singura suflare de ventu. Ungurii si Secuii au cautatu despagubire in uniunea cu Ungari'a, ceea ce au degeneratu in desfacere totala de catra corona; Sasi (caci cele intemperate la Clusiu 1848 din partea deputatiloru s'a desavatu de natiune,) fara multe forme s'a deslipitu de legatur'a carei se facuse atatea juraminte, au datu man'a cu cei fosti asupriori, pentruc'a interesele lor era unele si acelesi cu ale tronului si cu ale coronei.

Ce bunatate era pentru tieri si in genere pentru imperiu, deca atunci indata se tine mai serioasa socotela de cerintiele si dorintiele inviate de tote partile ale tuturor popóreloru determinate de sorte a locu la olalta si a avé unele si acelesi interese; iara de alta parte, ce bine era candu se tine si de cele escentrice si atunci in pripa domolite si deca atunci se afla unu ecilibru multiamitoriu pentru tote popórele monarchiei austriace, multiamindu-se tote dupa legalele lor dorintie. In 18—19 ani progresele erau considerabile si imperiulu era unu buchetu de popóre, frumosu pentru varietatea lor, placutu pentru armonia lor si tare pentru egal'a concurgere a tuturor de tote partile si ceea ce dicemu despre imperiu putemu dice si despre tierile nostre in specie.

Dara sa nu fimu ómenii trecutulu, ci mai vertosu ai venitorulu. Si deca ferberea de seculi nu au fostu in stare sa stérge individualismulu séu nationalismulu popóreloru, ba l'au strecuratu prin atatea fase, atunci credemu, ca deca chiaru nu aru fi nici unu esemplu in lume, ca natiunile potu sa traiasca unele langa altele, in unu statu, aici la noi aru trebui ca sa se faca incercarea cea dintai, pentruc'a deca in certa, deca asuprite imprumutatu, au putulu sa susiste, cu catu mai vertosu nu voru pté ele vietii avendu-se bine unele cu altele, dandu-si ajutoriu imprumutatu spre prosperarea comuna. E de vina deca cine-va are ochi negri si altulu vineti; deca cine-va are statura mare si altulu mica, deca unulu are unele si altulu altele insusiri? Toem'a asiá e si cu nationalitatele intalnite laolalta. Individii potu armonia unii cu alii, pentru ce sa nu póta si individualitatele nationale?

Standu tote aceste, ne prinde mirare, candu vedemu si astadi in parlamentulu pestanu, opunendu-se acestui cursu firescu alu lucruriloru cu atá-

ta staruintia; ne prinde mirare candu scimu ca opositiunea ce se face acéstei cerintie naturale se face din partea acelor'a, cari ori cum si ei au fostu in scol'a istoriei trecutulu, in care si din care amu invetiatu cu totii.

Cu ceea ce voimu se incheiamu este, ca din cele putine ce amu adusu inainte se vede, ca nationalismulu, care e asiá de vechiu, ca si societatea mai, e unu ce firescu si neinlaturabilu si de aceea de consideratu. Urméza dara ca ori unde va fi trebuie respectatu, caci candu este terminata vietia din elu, atunci sa intrebuintiezi tote mijlocele din lume si nu mai e modu de alu sustiné, toem'a ca si candu e putere de vietia ori ce sa-i faci si elu mai carendu séu mai tardiu va areta ca i s'a facutu nedreptu, impiedandu-i-se desvoltarea.

Doue epistole constitutiunale.

Cu privire la alegerile dietali in Austri'a „N. Fr. Presse“ au fostu scrisu unu articulu, in care espunea, ca au ómenii a-si trage sem'a, deca sa alega amplotiati séu ba in reprezentatiile fultore. Noi cu tote ca nu avemu de asta data de a alege deputati, totusi fiindca espressionea publica, ce au produsu mentionatulu articulu, depusa dupa cum afirma N. Fr. Presse in mai multe epistole, are insemnetate pentru unu poporu constitutiunalu, asiá ne luamu voia a pune inaintea publiculu doue páneri pro si contr'a, in cestiunea acésta adeveratu momentosa, dupa cum le aflamu in „N. Fr. Pr.“ Cea d'antatu este, care se pronuntia in contr'a alegerei amplotiiloru si suna in tipulu urmatoriu:

„Dle Redactoru! Principiulu esprimatu si binefundatu din partea DTale in unu articulu escellentu si forte la tempulu seu: o admonitiune pentru alegeri (in nr. 845 alu foiei DTale), ca sa nu se alega amplotiati, aru trebui, ca fia-care, nu numai austriacu, dara fia-care omu ganditoriu sa-i urmedie si sa-lu aplaude din tota inim'a. Fia-care amplotiatu e unu omu nu de sine statatoriu, unu se r'v u alu regimului si de aceea absolutu n e a pt u, de a fi reprezentanta alu poporului. DTa citezi in articulu cestiunatu pe Angli'a, de ce nu si Americ'a? In Statele unite din Americ'a (dupa parerea mea tiéra carea nu numai cu prosperitatea si patriotismulu cetatiéniloru ei, ci si cu intielepciunea constitutiuniloru si regimeloru ei luminéza inaintea lumii) fia-care amplotiatu, séu alu regimului uniunei, séu alu unei'a dintre regimele statelor, séu a unui cereu ori comune e absolutu nealegibilu. Nu póte nimenea si nu e iertatu nimenu a servi la doi domni. Séu regimului, séu poporului. Principiulu acésta se esecuteza in republica asiá de consecuentu, incatu nici in congresu, nici in legislatura diferiteloru state, nici in consiliile comunali nu póte sa aiba cine-va locu si voce, deca are din partea uniunei, a statulu, a cercului séu a cetatiei unu Office of trust or profit“ (oficiu de onóre séu de profitu, léfa), si in momentulu, candu unu membru a unui corpu legislativu primesce unu asemenea oficiu, incéta numai decâtu, de a fi membru corpului respectivu. Asiá e dreptu, asiá trebuie sa fia si la noi! In fatia luptelor, prin care are sa

trăca încă Austri'a că și Germani'a aru fi forte de doritu, deca principiulu acest'a aru capeta mai multa valoare in organele opiniei publice. Si in adunările de alegeri aru trebui sa se exprime asemenea cugete."

Eata și a două epistola :

„Dle Redactoru ! Admonitiunea DTale cea importanta (din 6 Ianuaru), „a nu alege nici unu oficialu sub ori ce titula si pretestu“, au provenitu de siguru din intentiune adeveratu constitutionala, insa mie totusi mi se pare unu lucru prea severu și injustu, a avea de cugetu, de a eschide, de a escomunică asiă dicendu, o clasa intréga mare de societate pentru o suspiciune simpla dela prerogativ'a cea mai frumoasa a cetatienimei moderne. Cumca la alegerile de dieta, ce ne stau inainte, ne este de lipsa o precautiune mare și cumca nu trebuiescu alesi fără barbati cu caracteru probatu și solidu, acést'a o va simți vercine, carele vietuiesce in chaosulu nostru politicu și socialu, și s'au convinsu, ca la a cărei margine infiorătoare de abisu (prapastia) au adusu tier'a noastră cea nefericita partit'a feudala clericala prin experimentele ei. Insa cumca și in statulu amplotiloru se afla nature credinciose constitutiunii și solide in părerile lor au aratatu din destulu barbati că Hasner, Froshauer, Waser, Mende s. a. m. d. Ei au doveditu, ca și unu amplotu liberalu pôte sa fia in consonantia cu indatoririle se și pôte pasi contr'a purtării nesalutare a barbatiloru regimului scurti de vedere, ba mi se pare, ca tocmai amplotulu, carele se apromite, a avea inaintea ochiloru pururea aceea ce este mai favoritoriu servitiului și statului, trebuie că și prin fapta sa realisedit apromissiunea sea. Si apoi unu advocatu, unu medicu, unu negatiatoru nu pôte fi influentiatu de interese private; au nu trebuie și aceste clase de oameni sa se téma, ca-si voru perde misterii loru fendali séu clericali, deca in dieta se voru alaturá prea tare de partit'a radicala? Eu mi-aducu aminte ca in anulu 1848 unu comerciantu, veditu de altmintrea, au fostu venitu in calamități mari pecuniale, din cauza, ca unii banchieri conservativi i-au detrasu spriginulu loru celu abundantu de pâna aci, pentru ca au fostu membru parlamentulu celui perhorescatu, dela Kremsier. Mi se pare de aceea, ca aru fi cu multu mai dreptu sa se dica alegatoriloru: Alegeti numai barbati de opinii solide și in cari ve poteti pune speranti'a. . . Si cari se pronuntia

de partisani ai institutiuniloru celoru mei liberali politice și sociali, fără de a avea privintia la cronicanitulu partisaniloru declarati in contr'a propagării, și in fine pre aceea, cari se obliga, de a ilustra in fapta principiile acestea cu tóte mijlocele legale. Se afla atari barbati in mijloculu Vostru; apoi alegetii, nu p e n t r u c a suntu, ci deca și suntu amplotiati."

Inca unu resunetu dela Brasiovu.

In numerulu 99 alu „Gaz. Trans.“ D. Ioann Fekete Negrutu canonicu metropolitanu in Blasiu, sub datulu 20 Decembre 1866 cercandu a resturna Resunetulu nostru dela Brasiovu publicatu in nrulu 96 alu „Telegr. Rom.“ și „dupa espressiunea DSele voidu a lumina mai bine pre publicu“ respunde la acelu resunetu, aratandu ca fapt'a plenipotentiei cei fatale nu si-a luat inceptulu seu din Blasiu, ci din Clusiu, dar apoi si uitara a respunde la cele mai momentóse impregiarări, din pomenitulu „Resunetu“ intre care și aceea, ca pentru ce Dloru cari a participatu activu la conclusele acelei inteligentie, — din care se compune și Comitulu natiunale permanentu — la întâlnirea ultima in Alb'a-Iuli'a, nu a respectatu acele concluse atatu in interesulu sântei noastre cause natiunale, in interesulu susținerei solidarității și alu fratiescei contielegeri intre totii români? — ci in loculu acelor'a au făcutu Dloru altu conclusu unilateralu, — căci precum sum convinsu ca toti români dorimu contielegere fratiésca, asiă sum de alta parte convinsu, ca atunci tempulu celu perdatu in certe și dispute uriciose, se intrebuintă in folosulu sântei noastre cause.

Iara deca cum-va Dloru s'aru fi prea pripitu cu conclusulu celu unilateralu nu putea óre sa reapace calea cea dorita a contielegerei macaru dupace au urmatu Responsulu Escelentiei Sele Metropolitanulu gr. ór. Andreiu, cátra Escelenti'a Sea Metropolitanulu gr. cat. Alessandru? prin care acelu declara, ca in caus'a cea sânta natiunala numai conclusele Comitulu natiunale permanentu, cá ale unicolu organu natiunale, intre care numera și pre celu din Alb'a-Iuli'a — le pôte acceptá — precum a-ti ocolitu DVóstra Domnule canonicu! acelu conclusu atunci candu erá tempulu esecutării lui, asiă a-ti făcutu și cu responsulu la acestea, scimu noi toti bine pentru ce? Si precum de cele de pâna aici, asiă trebuie sa se mire omulu și de

aceea invenuune a Dlui Canonicu, ca dupa părearea DSele, nu Gazeta este care se atinge adesea de onórea Escelentiei Sele Metropolitanulu gr. or. ci Telegrafulu Romanu cum și de sfatulu celu da Dlu Canonicu Telegrafulu, cá sa mai incetedit de a laudá pre susuladatul Metropolitanu, de órece lu lauda destulu și jurnalele straine; macaru ca ori cine pôte vedea cátu de evidentu-si contradice Dlu Canonicu in cele de susu, candu pe de o parte dice ca Telegrafulu Rom. prea multu lauda pre Escelenti'a Sea Metropolitanulu gr. or. și pre de alta parte ca totu acelu Telegrafu ii ataca onórea, ear nu Gazet'a. Macaru ca ori cine pôte vedea ca candu atinge cine-va Gazet'a, simte și Dlu Canonicu, și in fine macaru ca ori cine pôte cunósce ca togm'a și cuvintele acelea ale Dlui Canonicu „ca destulu lauda pre Escelenti'a Sea jurnalele straine“ inca suntu indreptate, „ironice“ in contr'a acelu barbatu mare alu bisericiei și natiunii, despre carele și dlu Canonicu dice ca destulu lu lauda faptele, totusi trebuie sa-i observámu dlu Canonicu, ca deca cum-va DSele nu-i place, nóue ne place forte cá Metropolitanulu nostru sa fia laudatu numai de jurnalele natiunale, dar și de cele streine. Sa-lu rugámu dara pe dlu Canonicu sa nu ne atace și asta placere a noastră, și sa-i spunemu ca noi nu vomu consimti nici odata cu Gazet'a și acei ómeni ai ei, care pe comersanti ii face marginiti la capatina, pe amplotiati ca umbra dupa ranguri și cavalerii, pe Preoti servili și fricosi, — vedi Dómne cá sa remána numai clic'a ei nepatata — și in fine sa-i mai spunemu și aceea, ca noi ne aducemu aminte cu dorere de acele tempuri, in care capii nostri bis. și alti barbati ai bisericiei și natiunii erau insultati in jurnale straine — togm'a de acea urimu și despretiumu pe tóte acele jurnale mai alesu natiunale, care vorbescu cu vatamare de capii nostri bis. și natiunali intre care cu tóte escusările dlu Canonicu trebuie sa numerámu pe Gaz. Tranniel dar nici cum pe „Tel. Rom.“. Ear cá sa convingemu și pe dlu Canonicu despre causele pe care se intemeiara ur'a noastră acést'a, lu rogámu sa binevoiesca a mai luá a mâna nrui 58, 59, 75, 81, 86, 88, 90, 91 și 95 din Gaz. Trans. și dóra atunci ne va crede. (Unulu din cei siete inși.)

Eveneminte politice.

Sabiu 3 Decembre.

Din Vien'a ne aducu diuarele sciri despre conferintie de totu momentóse, despre care noi amu

FOISIÓRA.

Impartásiri dintr'unu manuscrupu,
ce tractéza despre Dreptulu Canonicu alu Bisericeii greco-resaritene ortodoxe ecumenice.

(Urmare.)

Desvoltarea ultranea a dreptului canonicu.

Desvoltarea ultranea a dreptului canonicu, se afla in faptele și scrierile barbatiloru asiă numiti apostolici, și in cele ale parintiloru și scriitoriloru bisericesci, cari au vietuitu in cei dintâiu trei secolu dupa nascerea lui Christosu. Materialulu, pre carele afacerile și scrierile acestoru barbatu bisericesci lu dau dreptulu canonicu, este de celu mai mare pretiu spre a ne servi ocarmuirei bisericesci de modelu pentru toti tempii, căci evulu, in care au vietuitu acesti barbati mari și straluciti prin spiritu și invetiaturi, se numesce cu dreptu cuventu evulu de auru alu crestinismului; pentru ca ei: 1) nu numai nu au lasatu sa piéra invetiatur'a ddiésca a lui Cristosu, ci inca o au sustinutu cu resignatiune pâna la mórté silnica; 2) căci ei nu nu-

mai infruntá tiraniile, pe cari imperatii pagani le dictau asupr'a crestiniloru, și imbarbatu pre acést'a la suferirea aceloru tiranii premergandu-le loru cu propriele martirii, și astfelu aprindiendu in animele loru faclii luminóse ale crestinismului, și atragandu prea multi invetiati și onoratori din tóte clasele poporulu paganu la Evangeli'a lui Christosu, ci inca se luptau și in contr'a eresuriloru și ereticiloru; tineu sínóde pentru susținerea invetiaturei lui Christosu in curatienia și pentru ocarmuirea canoica a bisericiei lui; 3) căci pricependu ei intielulu celu genuinu alu invetiaturei lui Christosu, precum și lucrările apostoliloru, ca adeca darurile lui Ddiu pentru castigarea imperatfei ceresci suntu menite pentru toti medularii bisericiei, care numai asiă voru avea viua predilectiune cátra religiea crestinésca, de aceea li se va dá privilegiu spre participare la afaceri bisericesci dupa pracs'a, ce au intemeiatu Christosu și au continuatu apostolii, prin urmare, deca afacerile loru voru fi streine de egegonia și dictatura in treburi spirituali administrative, intelectuali și filantropice, — au pusu inceputur'a asiediaminteloru bisericesci in forma sindala dupa cuvintele apostolului: precum trupulu unulu este și medulári are multe și tóte medulările ale unui trupu fiindu multe, unu trupu suntu; asiă

și Christosu, pentruca intr'unu trupu noi toti ne amu botezatu, ori elini, ori libertini, și toti intr'unu duchu ne-amu adaptatu, ca trupulu nu este unu madulariu, ci multe, căci de aru dice piciorulu: ca nu suntu mâna, nu sum din trupu, au dóra pentru aceea nu este din trupu? Si de aru dice urechi'a: ca nu sum ochiu, nu sum din trupu, au dóra pentru aceea nu este din trupu? Ca de aru fi totu trupulu ochiu, unde aru fi audiulu? Si de aru fi totu audiulu, unde aru fi mirosulu? Eara acum au pusu Ddiu madulările pre fia-care dntrensele in trupu precum au voit; ca de aru fi tóte o madulare, unde aru fi trupulu? Eata acum cu adeveratu multe medulári, eara unu trupu; și ochiulu nu pôte dice mânei: nu amu lipsa de tine, séu capulu picioriloru, nu amu lipsa de voi. Deci dice ca parintii din cei trei seclu dintâiu dupa nascerea lui Christosu au datu bisericiei ocarmuinde pre pamentu form'a sindale, va sa dica dupa limbagiulu de astadi, form'a constitutionala, cá dupa cuventulu Dlui și alu apostolului tóte medulările trupulu lui Christosu, care este biseric'a lui, sa aiba functiunarea loru dupa pusetiunea, ce fia-care madulariu, va sa dica fia-care crestinu, ocupa in societatea religiei se, și asiă pre baz'a acést'a adeveratu cretinésca au stabilitu organis-

atinsu ce-va dupa sciri telegrafice : dela Pest'a. Un'a din aceste conferintie are de obiectu complanarea cu Ungari'a, si era compusa de ministrii si membri de partid'a lui Deák. Ce s'a potutu ajunge prin aceste conferintie asteptamu sa ne insciintizeze seu firulu electricu, seu pres'a oficiosa. Pana acum numai atat'a se constata ca conferintiele sunt momentose si se esprime dorinti'a, ca acele sa fia spre salutea monarchiei.

In nrii trecuti amu fostu amintitu ce-va de totu pre scurtu despre impressiunea ce a facutu publicarea legi de intregirea ostepi in Ungari'a. Acum cetimu, ca in 12 Ian. n. s'a cetitu in cas'a de josu a dietei pestane unu proiectu de adresa din partea lui Deák, carele e indreptatu in contra ordinaciunei in privinti'a intregirii armatei, emisa acum de curendu. Proiectulu deplange, ca pre campulu legislativei si alu esecutivei pururea si acum de nou, puterea absoluta vatema interesele cele mai sante prin o ordinaciune, ce se estinde asupra venitoriulu.

Dreptulu de a statori sistemulu de aperare e o conditiune vitala a constitutiunei unguresci si a ori carui constitutionalismu, de care tier'a nu pote sa resemne. Nu numai principiile constitutional, ci si ecuitatea si scopulu ceru, ca vointi'a tieriei sa conlucre. Deca situatiunea de fatia pretinde o striformare a sistemulu de aperare, atunci acest'a e unu nou temelu, ca constitutiunea suspensa sa se restituie, de ore-ce diet'a numai basata pre constitutiune pote exercita dreptulu de legilatiune. Ea, diet'a nu pote primi sarcini asupra tieriei, a carei drepturi suntu suspense. Ungari'a au statoritu pururea de sine striformarile in sistemulu de aperare, totudeun'a in sa pe calea legilatiunei.

Tier'a mai departe e gat'a a modifica sistemulu de aperare corespundiatoriu situatiunei tieriei, nu pote in sa se privesca de indreptatite dispuestiunile facute fara de invoirea tieriei.

Adres'a incheia cu rugarea, ca sa se suspenda ordinaciunea emisa si sa se restituie constitutiunea.

Cestiunea acest'a au provocatu desbateri mari in cercurile cele inalte chiaru si la Vien'a. Acolo, unde se presimtia viforulu despre care tocm'a amu spusu s'a tinutu inca cu dile inainte conferintie de ministri specialu in acesta cestiune. Asia ne spune diuaristic'a vienesa de o conferintia la dlu ministru de Beust carea a duratu dela 2 ore dupa

anului pana dupa miezulu noplii, cu tote ca acesta cestiune nu se pute discutá fara de a veni la meritulu cestiunei constitutional unguresci. Acum se spune ca lucru cunoscutu ca si in tempulu calatorie dlu ministru de Beust la Pest'a a fostu ventilata cestiunea militara in legatura cu cea constitutional, carea si atunci a facutu acele greutati, cari le face si astadi complanarei.

Scirile cele mai noue (vedi si tel. „Sieb. Bl.“) spunu ca Br. Sennyei, cont. Andrassy, Bar. Eötvös si Lonyai s'a intorsu inca de sambat'a trecuta dela Vien'a. Se mai dice, ca conferintiele se vedu a fi avutu urmari bone. Stimulatiunea in Pest'a e de aceea catu se pote de buna si asiá se ascepta o decisiune catu mai in graba. Caracteristica este si impregiurarea ca primarii din Bud'a-Pest'a primescu inca continuu taxe pentru eliberare dela milita, ca si mai inainte.

De alta parte in sa trebuie sa insemnamu si aceea ca Bartál si-a datu demissiunea; iara ablegatii cari primescu cate unu postu depunu mandatu si se supunu unei alegeri noue.

Ministru Belcredi se dice ca aru fi pretinsu dela oficianti a se purta la alegeri, ca omeni ai regimulu, ceea-ce foile liberale o facu cunoscutu cu publiculu lor, avisandulu pre cine sa alega. Pres'a cea noua ne spune ca in mai multe parti s'a decisu a nu tramite deputati in senatulu imperialu extraordinariu.

In politic'a din afara ocupa acum rendulu celu d'antaiu cestiunea orientala. Austri'a a intratu in privinti'a acest'a in negociatiuni cu Parisulu si dupa-cum spune N. Fr. Presse sa se fia si ajunsu oresi cari intielegere in privinti'a acest'a. De alta parte se dice, ca se voru face pasi din partea tuturor puteriloru crestine, prin cari sa influentizeze asupra Portiei, ca sa puna in lucrare Haturile, prin care crestini se punu in asemenea drepturi cu musulmanii.— Russi'a atrage atentiunea generala cu purtarea ei din tempulu mai nou, interesandu-se asiá de tare de intregitatea Turciei, si declarandu-se pentru inlaturarea ori carei intreprinderi, ce aru pute aduce o schimbare in teritoriulu turcescu.

Protocolulu

Siedintiei Comitetului Asociatiunei tranne romane tinute in 8 Ianuariu c. n. 1867 sub presidiulu ordinariu, fiindu de fatia DD. membrii ai Comitetului,

anume: Ilustrit. Sea D. Consil. gub. Pavelu Dunc'a, Rev. D. Protosingelu Nic. Popea, Rvrd. D. Protopopu Ioanne Hann'a, Rvrd. D. Par. si Asessoru cons. Sav'a Barcianu Popoviciu, D. Advocatu Dr. Ioanne Nemesiu, DD. prof. Zach. Boiu si I. Popescu, Secr. II I. V. Rusu. D. Cassieriu alu Asoc. Const. Stezariu si Dlu bibliotecariu si Archivariu Nic. Cristea.

§ 1. Esc. Sea Dlu Presiedinte, presentéza conspectulu cassei despre starea fondulu Asociat. pre tempulu acestei siedintie. Din acestu conspectu se vede, cumca fondulu Asoc. — dupa subtragerea erogatorulu, — are in proprietatea sea sum'a de 24.829 f. 13., xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 2. Se reportéza despre interesele intrate la fondulu Asoc. dupa asemnatiunile ipotecarie aflatórie in proprietatea Asoc., care interese pre 1/2 anu facu sum'a de 90 f. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 3. Se presentéza conspectulu despre interesele intrate la fondulu Asoc. dupa cuponii din 1 Ian. 1867 dela obligatiunile de statu aflatórie in proprietatea Asoc. si anume: a) dela obligatiunile urbariali tranne, dupa cuponii din 1 Ian. 1867, subtragendu 7% a intratu 75 f. 67., xr. in BNote, b) dela obligatiunile imprumutulu nationalu, iarasi dupa cuponii di 1 Ian. 1867 subtragendu-se 7% a intratu in moneta sunatória seu in argintu 22 f. 25 xr., ear in BNote 20., xr. Sum'a totala intrata in BN. 75 f. 88 xr., ear in mon. sunatória seu in argintu: 22 f. 25 xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 4. Se presentéza unu contu dela Directiunea tipografiei archidiececane, sunatoriu despre 14 f. 16 xr., ca taxe de insertiuni pentru publicarea concurselor la stipendicle Asoc.

Conclusu. Se asemnéza la cas'a Asoc. esolvirea acestui micu conto de 14 f. 16 xr.

§ 5. Secr. II aduce la cunoscenti'a Comitetulu Asoc., cumca amesuratu conclusulu adusu siedinti'a II a ad. gen. a Asoc. tinute la Alb'a Ioli' in 29 Augustu 1866 p. V si in legatura cu decisiunea Comit. din 3 Sep. a. tr. sub dtu 10 Dec. nr. 199. 1866 a tramesu unu numeru de esempl. din actele ad. gen. a Asoc. V, VI. pre la DD. Colectoru, cu rogarea, ca sa binevoiesca a le vinde cu pretiarile statorite din partea Comit. si anume: din actele ad. V s'a tramesu 341 esempl. din actele

mulu bisericescu; acestea afaceri ale numitiloru parinti infatisieza canonistulu asiediamintele bisericei primitive, pe care toti le imbratsieza cu caldura si evlavia, cari sciu si vreau sa scia, a se inaltia la o vietia adeveratu crestinesca, si a se desbraca de hegemoni'a bisericesca, ceace este streina invetiaturei lui Christosu, carele au disu apostoliloru: Cela-ce va sa fia intre voi mai mare, sa fia tuturoru sluga.

Desvoltarea dreptulu canonicu in seclii dintaiu ai eliberarei religiunei crestine de sub gone.

Desvoltarea dreptulu canonicu in seclii dintaiu ai eliberarei religiunei crestine de sub gone se afla depusa in afacerile si otaririle sinodeloru ecumenice si locale dela anulu dupa Christosu 325 pana la anulu 788 pentru sinodele ecumenice si dela anulu 265 pana la anulu 879 pentru sinodele locale, caci la inceputulu seclului alu patrulea Constantinu s'au crestinitu cu tota dinasti'a sea si dela elu incependu au fostu imperatii resaritului si ai apusului crestini. Se intielege de sine, ca biserica lui Christosu au inceputu a se desvoltá in tote partile ei sub scutul blandu si umanu alu imperatorulu crestini; fiindca in sa desvoltarea invetiaturei lui Chris-

tosu si zelulu unoru invatietori si scriitori bisericesci au datu ansa la disparitatea de convingeri religioase, si la abusulu libertatiei religionariu fatia cu invetiatur'a Ddieasca a lui Christosu cu asiediamintele bisericei lui primitive, si inca disparitatea acest'a a convingeriloru invatietoriloru si scriitoriloru au degeneratu si in eresuri: pentru aceea ierarchi'a s'au simtitu provocata, a pasi la mijlocu de a regula si decide in sinode discutiunile acestea pagubitoare pentru crestinismulu celu genuinu, provocate din partea unoru capete estravagante, cari cutezau a se inaltia mai pre susu de liter'a si spiritulu evangheliei lui Christosu. Canonele acestoru sinode, ca cele ale santiloru Apostoli, precum si acelea ale secliloru dintaiu ale crestinismulu au datu ansa unoru scriitori bisericesci, cari mai tardiu au stralucitu cu sciintiele si cunoscentiele dogmatice si canonice, de a compune opuri intregi asupra canonelor si asiediaminteloru bisericesci; ba inca si in evulu de curendu trecutu si in acestu alu nostru curente s'au gasitu barbati canonisti, cari pe terenulu dreptulu canonicu multu s'au meritatu: pentru aceea si opurile lor se conumera intre cele ale desvoltarei continue a dreptulu canonicu.

Notiunea si definitiunea canoniculu.

Cuventulu „canonu“ este grecescu si insemnéza regula, indreptare si prescrierea de norma. Subtu acestu cuventu „canonu“ se intielege in deobste legea bisericesca; de unde apoi canonisarea insemnéza inaltiarea hotaririi bisericesci la valoarea de canonu seu si conumerarea vre-unei feti crestine intre placutii lui Ddieu. Prin urmare canonulu insemnéza in intielesulu bisericescu regul seu indreptarea faptelor crestine, si trage dup sine numai pedeps'a sufletesca, dara nu si trupesca, deca canonulu se si deosebesce de legea civila: sufletulu de trupu; canonulu pedepseste inca si precrestinulu celu mai peccatosu cu scopu, ca sa s'intorca va sa dica sa se indrepte si sa fia viu; in sa legea civila pedepseste pre cetatianulu criminalu inca si cu mortea. Intielesulu acest'a alu lucrarei canonulu bisericescu este eflusulu naturalu alu institutiuniloru mantuitorulu, carele au invetiatu: De va audi cine-va cuvintele mele si nu va crede, eu nu-lu voi judeca pre elu, ca nu amu venitu sa judecu lumea, ci sa o mantuiescu si earasi: mila voi, dara nu jertfa, caci n'amu venitu sa chiamu pre cei drepti ci pre cei peccatosi.

(Va urma.)

ad. VI 363 exempl., ear câte 9 exempl. din ambele s'a impartit gratis pre la Redactionile diurnaleloru române si la societățile lit. din Aradu si Bucovina.

Totu cu asta ocaziune, din partea Secret. in conformitate cu conclusele ad. gen. Asoc. tinute la Alb'a luli'a an. tr. p. V lit. b. si VI si in nesu cu decisiunile Comit. din 3 Sept. a. tr. §§ 67, 68, se aduse la cunoscinti'a DD. col. resp. cumca taxele restante pre anii trecuti sunt de a se computa dupa sirulu aniloru, totu cu aceea ocaziune resp. DD. Col. ai Asoc. fura rugati a starui cu totu zelulu pentru scoterea taxeloru restante pre la DD. membri ord. ai Asoc., cum si pentru vinderea acteloru Asoc., si administrarea pretului restante pentru actele tramise spre vendiare onoru P. T. DD. Colectoru inca in an. 1864, 1865.

Se ia spre placuta sciintia.

§ 6. Aducendu-se inainte, cumca unu numeru considerabilu de manufacture de ale espositi-tiunei dela Brasiovu din 1862, aru jacé acolo nevendute, cu mare dauna, Comit. Asoc. se afla indemnatu a decide:

ca unulu din Dni Col. resp. sa se postésca a ingrigi, ca acele manufacturi sa se vendia cu unu pretiu mai moderatu, séu in casulu, candu acele nu s'aru puté vende nici decum, D. Col. sa faca a-retare opinativa la Comit. Asoc. spre a se puté face alte dispositiuni, ce s'aru aflá mai corespundietorie spre ajungerea scopului, carele e vinderea la tota intemplantia, a mai susu numiteloru manufacturi.

§ 7. Se reportéza despre banii incursi la fondulu Asoc. dela siedinti'a din urma, si anume: prin D. Protop. in Lipov'a Ioann Tieranu, s'a tramesu ca taxu de m. ord. pre an. 1865/6 5 f., ear pentru 5 exemplarie din act. ad. gen. V si VI cu totulu 4 f. 75 xr., sum'a tota 9 fl. 75 xr. (Publ. in nr. tr. R.)

Deadreptulu la cas'a Asoc. pentru 4 exemplare din actele ad. gen. VI a incursu 1 fl. 40xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§ 8. D. Agente comerciale si col. alu Asoc. B. G. Popoviciu prin scrisorea din 4 Dec. 1866, incunoscintiéza, cumca a tramisu unu pacu de carti pentru bibliotec'a Asoc. daruite din partea Academieii e. r. de sciintie din Vien'a. In legatura cu acést'a notificare Secr. II. referéza, ca numitul pacu insemnatu cu nr. 2110 s'a si primitu in cancelari'a Asoc. si s'a transpusu Dluu bibliotecariu alu Asociatiunei.

Se ia spre sciintia.

§ 9. D. bibliotecariu referéza in fine, ca a primitu unu exempl. din foi'a lunaria a „Ate-neului románu“ din Bucuresci daruitu pentru bibliotec'a Asoc.

Se primesce cu recunoscinti'a.

Cu aceste siedinti'a Comit. Asoc. se incheia pre la 2 ore dupa amédi.

Andrieu Bar. de S i a g u n ' a m. p.
Presiedinte.

I. V. R u s u, m. p.
Secr. II.

Scólele elementarie in Nordamari'e'a.

Despre scólele elementarie ale stateloru unite de Nordamerica *) s'a scrisu acum de unu tempu in-

*) Publicandu noi aceste, presupunemu, ca cetitorii voru fi ca si noi cu privintia la impregiurările nostre si ale Americaniloru, si voru scóte aceea ce e folositoriu si aplicabilu dupa impregiurările nostre.

Acést'a aflámu de lipsa a o observá aici indata pentru a preveni ori ce splicatiune séu educere scalcia, cu atât'a mai vertosu, cu câtu vedemu, ca cestiunea scolara, da ansa la multe iritatiuni din pura si simpla cauza, ca unii au pré putina rebdare si aru vrea, ca ce s'a neglesu in sute de ani sa ajunga in unu anu; alii iara nu au jebdarea nici baremu sa cercetedie dupa rezultatele mesuriloru aplicate in alte párti, in afacerile cele scolare, alii nu voru se vada, ca caus'a scólei suferu si ea sub mai multe greutáti, cari nu trebuie cautate numai la administratorii ei (cu tóte ca nu escusámu pre cei indiferenti), ci si in alte impregiurári, cari merita o deosebita discussiune. Ref.)

cóce mai in tóte jurnalele europene, articuli si alte sciri interesante, încátu socotimu a face si noi unu ce placutu aducendu ce-va la cunoscinti'a publicului cetitoriu románu, unele date despre acést'a scóla, cari suntu bas'a puterei Stateloru americane de nordu. Eata dara, dupa unu estrasu a unui jurnalulu din patri'a nóstra, aceea ce ministrulu culteloru din Franci'a rapórtu si recomanda regimulu seu.

Sciintia e putere. Ast'a e unu principiu de mare insemnetate, atâtu in privintia materiala câtu si politica. Principiulu acést'a dominéza astadi in statele americane de nordu, si pe celu mai din urma seracu, si lu silesce a cercetá scóla, câtu póte mai multu si regulatu spre a invetiá sciintie folositoare. Fia-care cunósce, ca sciintia aduce bunastare, si ast'a apoi deschide calea spre sciintia si bunastarea totu mai nalta; si ca nesciinti'a aduce seracia si prin acést'a totu necadiulu si nevoi'a, iara in cele de pe urma chiaru perirea; vede si cunósce, ca precum celu mai tare si mai sanetosu selbatecu, asiá si altulu prostu si nesciutoriu pe lángha totu lucrulu si ostenéla sea, de abia si duce viéti'a de adi pe mâne, cá vai de elu, si cade in seracia si ticalosia, — numai si numai ca n'are sciintia, cá sa se ajute cu ele, si apoi tocm'a aceea, ce aru fi in stare sa-lu radice déca aru sci, prin nesciintia lu strica.

Celu invetiatu si-supune siesi tóte acele puteri, se servese si ajutá cu ele mai bine decâtu cu ómenii, si apoi prin ajutoriulu loru pre lángha usurarea cea mare la lucrulu seu se inavutiesce si vietuiesce o viéti'a placuta si plina de tóte bunatátile. Si pe câtu cugeta mai adencu si afla a intrebuintia legile si puterile acelea mai bine si a aplicá tóta sciintia la lucrulu seu, cu atât'a i merge mai bine si mai fára ostenéla in sa cu sporu mai bunu si cu folosu mai mare. Cunoscinti'a legiloru si puteriloru naturei si folosirea loru face astadi ori ce lucru ori unde mai bunu si mai de folosu. Acést'a e cunósce Americanulu mai bine decâtu ori si cine. La ei e credintia comuna, ca acél'a individú si acél'a poporu e celu mai avutu si mai naintatu, care in ori ce lucru séu intrepindere a sea intrebuintéza mai multu sciintia; si ca totu acél'a, care inca nici astadi nu se bate dupa sciintia, trebuie sa cada cu atât'a mai curendu cu câtu sta aprópe de acél'a, pe care lu taia capu a se folosi câtu mai bine de sciintia.

De aci apoi opiniunea generala ca tóte regimeloru aru trebui astadi sa-si schimbe principiile, victoriele si cuceririle materiale, in principie, victoria si cuceriri spirituale, si sa radice cu atât'a mai multe scóle in cari poporul de rendu sa-si póta aduná si castigá cunoscintiele practice, necesarie si folositoare, déca intr'adeveru vréu si dorescu binele poporulu.

Care nu cunósce acést'a debuie sa fia cu totulu tempitu si fára consciintia; astfelu de omu intru adeveru nici nu e demnu sa traiésca, nici nu merita sa ia altui'a loculu; iara care cunósce acést'a, acél'a nici ca póte cá sa nu faca si traiésca asemenea. Astfelu e Americanulu. Elu tine tare si crede: ca buna starea, inaintarea, puterea si fiitoriulu bunu a fia-cáru omu séu chiaru si poporu atárna astadi numai dela mai mult'a séu putin'a sciintia. Elu scie ca unde e adeverat'a sciintia acolo e si buna starea si cultur'a adeverata, si demnitate si moralitate casnica si publica si mai mare libertate politica; elu crede si tine ca numai unu poporu cultu e in stare a fi poporu liberu, a-si castigá libertatea, a o aperá si a o intrebuintia spre bine, iara unulu prostu si necultu, lipsitu de tóta sciintia nici e in stare a si-o cascigá, nici nu scie a si-o pretiui, stimá si tiné, ci cá si altu animalu se supune altei stapániri tiranice si fortiate, carea numai la unu poporu prostu si lipsitu de

sciintia se póte aflá, si pâna atunci tine pâna candu acést'a nu si-a castigatu sciintia mai buna si a devenitu la o mai mare cunoscintia de sine si demnitate omenésca; totu elu tine ca poporul, care pórtu jugulu strainu, de aru fi câtu de eroicu, totusi nu póte sa-si ajunga libertatea, pâna atunci pâna candu nu-si castiga atât'a sciintia, cá sa petrun-da pâna la cea din urma colibutia. Si la o astfelu de sciintia si cultura comuna nu póte ajunge decâtu numai prin ajutoriulu scóleloru bune, nu in sa mari, ci elementarie (fundamentale) populare. Ori unde déca de acestea nu se ingrijescu, ci sciintia se tine numai pentru vre-o câtu-va mai alesi, séu pentru ore care clasa privilegiata, in scurtu tempu poporul acél'a pieru dimpreuna cu alesii si castele privilegiate, séu déca si tocm'a nu voru peri voru deveni totusi pâna la certe si lupte sangeróse, in cari tocm'a cei privilegiati si dela putere si voru aflá perirea. Acést'a e opiniunea si credintia Nordu-americaniloru, si acést'a se sustine de pre tempulu primeloru colonisári. Eata cum se léga coloni'a masacusetica inca in anulu 1647. Fiindu ca e scopulu stapánirei, cá noi sa nu pricepemu carte, si nici copiii nostri sa invetie ce-va, cá asiá sa ne póta mai cu usiurintia trage pelea de vii de pe spatele nóstre, orenduimu si ne obligámu, cá fia-care comuna, cum devine la 50 de famili sa-si tina unu invetiatoru, cá sa-si invetie copiii a ceti si a scrie, cealalte vinu ele apoi de sine. Patri'a nóstra trebuie sa-si basedie viitoriulu seu pre libertate, si apoi nesciinti'a nu e in stare nici a capetá libertatea nici a o tiné, pentru aceea stáruinti'a nóstra cea mai mare sa tintedie intr'acolo, ca din ce in ce mai multu sa petrun-dia sciintia folositoare si principie sanetóse, religióse in tóte clasele de poporu, cáci cu câtu va deveni sciintia mai multu unu bunu comunu pentru totu poporul, cu atât'a pieru tém'a, ca unele clase privilegiate voru insielá poporul asuprindulu si calarindulu. Luminarea comuna a poporulu intregu, acést'a e devis'a; acést'a nu se póte cascigá altu modu decâtu numai prin fundarea de scóle elementarie bune. De aci apoi insemnatarea mai mare a scóleloru elementarie, decâtu a celoru mari. Apoi si in alte tieri unde esista scóle elementarie bune, si poporul e mai inaintatu in tóte, exemplu Helveti'a; iara unde aceste suntu slabe séu lipsescu cu totulu, fia ori câtu de multe de cele mari cu atât'a mai reu pentru poporu, cu câtu din scólele cele mari esu multime de ómeni, cároru nu le place lucrulu, in sa le place a trái domnesce, cari sa-lu suga si sa-lu calarésca, dara fórtu putini cari fiindu la inaltimea missiuniloru sa-lu invetie sciintie folositoare si prin acestea sa-lu radice din pubere, si cáror'a sa le para bine de sciintia lui si sa-lu ajute din tóte puterile.

(Va urmá.)

Nr. 46—3 Concursu.

Prin acést'a se publica tuturoru Invatiatoriloru si preparandiloru, cumca pre statiunea invatiatorésca romána din Saravol'a, indiestrata cu veniturile anuale de: 157 $\frac{1}{2}$ fl. v. a., 2 jugere de aratura, 60 chible de gráu, 15 ponti de sare, 13 ponti de lumini, 100 ponti de clisa, 2 stângini de lemne, 10 stângini de paie si cortelu liberu — se deschide Concursulu pre lángha terminulu dela întâi'a publicare de patru semptemâni, pâna candu doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a substerne acestui Consistoriu diecesanu recursurile sele cuviinciosu timbrate si provediute cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre servitiulu de pâna aci si despre purtarea sea morala si politica.

Din siedinti'a Consistoriala scolastica in Temisior'a tinuta in 15 Novembre 1866.

Dreptumaritoriulu Consistoriu Temisianu.